

Doğa Fauna

Dr. Bülent Gözcelioğlu
turkiye.dogasi@tubitak.gov.tr

TEMBEL AYI

Güney Asya'nın tropik bölgelerindeki ormanlık, çalılık ve otlak alanlarda dağınık görünüşlü; uzun pençeli; kulak, omuz ve boynunda sert uzun kılları olan; meyve, karınca ve özellikle termitlerle beslenen bir ayı türü yaşar: tembel ayı (*Melursus ursinus*). Siyah renkli ve özellikle uzun tüylü olan kürkleri sayesinde tropik bölgelerde bulunan böceklerden korunurlar. Göğüs kısımlarında "V" veya "Y" şeklinde krem rengi benekler bulunur.

Tembel ayılar keskin bir koku alma duyusuna sahiptirler. Yetişkin bireylerin üst iki ön dişleri (kesici dişleri) kaybolmuştur. Bu sayede termitleri ve diğer böcekleri kolaylıkla emerek yiyebilirler. Böcek ve meyveyle beslenmeleri nedeniyle azı dişleri diğer ayı türlerinden daha küçüktür, ancak savunma amacıyla kullandıkları iri köpek dişleri vardır. Ayaklarının içe dönük yapıda olmasının nedeninin ise termit ve karınca yuvalarını daha kolay bir şekilde kazabilmeleri olduğu tahmin ediliyor.

Boyları yaklaşık 1,5-2 metre uzunluğunda olan tembel ayılar, ağaçlar meyve verdiğinde yani genellikle muson mevsiminde çeşitli çiçekler, mango, incir, abanoz ve diğer meyvelerle, meyve olmadığı zamanlarda ise çoğunlukla termitlerle beslenirler. Bir termit tümseği ya da karınca yuvası bulduklarında devasa pençeleriyle yuvayı dağıtırlar. Daha sonra dudaklarını büzüp, sarkık alt dudaklarını bir tüp gibi uzatırlar ve yüksek bir homurtu sesi çıkartarak böcekleri emerek yerler. İlginç bir şekilde hem burunlarına toz girmesini hem de böceklerin burun deliklerinden kaçmasını engellemek amacıyla burun deliklerini kapalı tutarlar. Bu sırada çıkardıkları ses, 100 metre veya daha uzak mesafelerden bile duyulabilir.

Tembel ayılar çoğunlukla geceleri aktiftir. Koku alma duyuları iyi gelişmiştir ancak görme ve işitme duyuları zayıftır. Bu ayılar genellikle saldırgan değildir, ancak kendilerini tehdit altında hissettiklerinde savunmaya geçip saldırgan davranışlar sergileyebilirler. Mükemmel tırmanıcılar olmalarına rağmen ağaçlara tırmanmazlar. Gündüzleri mağaralarda, özellikle de nehir kıyısındaki mağaralarda uyurlar.

Yaşam alanlarındaki insan faaliyetleri ve habitat kaybı nedeniyle soyları tehlike altındadır. ■

